

Mäntsälän kapina

Oppimispeli

Tekijät:
Hilkka Pajunen
Carita Kurumaa
Kiira Law

Alkutilanne

- Lapuan liike haluaa poistaa kaiken poliittisen vasemmiston Suomesta, sillä heidän mielestään se on uhka Suomen tulevaisuudelle.
- Lapuan liikkeen jäseniä on kokoontunut Mäntsälään, jossa he aikovat keskeyttää Ohkolan työväentalolla pidettävän puhetilaisuuden.
- Mäntsälän poliisi tiedostaa konfliktin uhan paikkakunnalla, ja poliisisaattue on turvaamassa järjestystä työväentalolla
- Suomen valtiovalta on hankalassa tilanteessa, sillä Lapuan liikkeen radikaalit toimet uhkaavat niin demokratiaa kuin rauhaakin.

3 Ohkola metakka

Mäntsälän kunnan Ohkolan työväentalolla sosiaalidemokraattien Mikko Erich pitää puhetta. Erich oli loikannut kansallisesta kokoomuksesta sosiaalidemokraatteihin, ja hän oli siksi lapualaisten silmätikkuna. Noin 400 Lapuan liikkeen kannattajaa häiritsi puhetilaisuutta ampumalla laukauksia työväentalon pihamaalla kenenkään loukkaantumatta. Aseellisen uhkailun seurauksena Erich keskeytti puheensa. Paikalla oli 30 hengen poliisisaattue Erichin tukena.

Tilanne on kiristynyt äärimmilleen. Miten toimitte?

- A) Käytätte väkivaltaa
- B) Ette käytä väkivaltaa

4 Kumpikin käyttää väkivaltaa

Valtiovalta ja Lapuan liike valitsivat molemmat väkivallan, mutta tulta ei ole vielä avattu. Tilanne on hyvin uhkaava etenkin poliiseille, sillä heitä on huomattavasti vähemmän kuin lapualaisia (30 vastaan 400). Kaikki lapualaisista eivät ole kuitenkaan aseistettuja. Tilanne on jännittynyt, ja kymmenen vuoden takaisen sisällissodan traumat alkavat kummitella osapuolten mielissä. Oletteko valmiita avaamaan menneisyyden haavat tarttumalla aseisiin?

Alatteko mobilisoida joukkoja Mäntsälää kohti?

A) Kyllä

B) Ei

5 Kumpikaan ei käytä väkivaltaa

Valtiovalta ja Lapuan liike päättivät molemmat olla käyttämättä väkivaltaa, sillä kumpikaan osapuoli ei halua vuodattaa verta. Uhkaava tilanne Ohkolan työväentalolla tasaantuu, mutta ilmapiiri on edelleen hyvin jännittynyt. Lapuan liike ei ole kuitenkaan luopunut vaatimuksistaan kommunistin kitkemisen suhteen, eikä valtiovalta ole aikeissa taipua lapualaisten vaatimuksiin.

Miten toimitte tässä tilanteessa?

A) Poistutte Mäntsälästä

B) Pysytte edelleen asemissa Mäntsälässä

6 Vain poliisit käyttävät väkivaltaa

Vähälukuiset poliisit haluavat taltuttaa lapualaisten alkavan kapinan ja avaavat tulen. Tämän seurauksena lapualaiset perääntyvät Mäntsälän suojeluskuntatalolle, eivätkä vastaa tuleen. Tilanne on edelleen jännittynyt, mutta osapuolet ovat erkaantuneet. Lapualaiset haluavat edelleen vaatimustensa kommunismin lopettamisesta toteutuvan, ja ovat periaatteessa valmiita tarttumaan aseisiin tavoitteen toteutumisen puolesta. Valtiovalta toivoo tilanteen etenevän rauhanomaisesti.

Miten toimitte tässä tilanteessa?

A) Poistutte Mäntsälästä

B) Pysytte edelleen asemissa Mäntsälässä

Vain lapualaiset käyttävät väkivaltaa

Lapualaiset avaavat tulen poliiseja vastaan ja poliisit ovat alakynnessä Mikko Erichin kanssa. Poliisit siirtyvät Mäntsälän poliisilaitokselle, ja lapualaiset tekevät tuhoja Ohkolan työväentalolla. Lopulta lapualaiset siirtyvät suojeluskuntatalolle ja ovat voitonriemuisia. He ovat saaneet kapinan aloitettua, ja suunnittelevat levittävänsä sitä muuallekin Suomeen. Poliisien tehtävänä on ylläpitää järjestystä, vaikka tilanne on heidänkin kannaltaan uhkaava.

Miten toimitte tässä tilanteessa?

A) Poistutte Mäntsälästä

B) Pysytte edelleen asemissa Mäntsälässä

8 Mobilisoidaan joukkoja

Sekä valtiovalta että lapualaiset katsovat, että tilanne vaatii lisäjoukkojen mobilisointia. Lapualaiset ympäri maata valmistautuvat liikkumaan kohti Etelä-Suomea valtaamalla juna. Valtiovalta valmistelee armeijan joukko-osastojen asettamista strategisiin kohteisiin, kuten Helsinkiin. Tilanne on vakava, mutta tulta ei ole vielä avattu, joten mitään peruuttamatonta ei ole päässyt tapahtumaan. Tulen avaaminen voisi johtaa kohtalokkaisiin uhrauksiin.

Tilanne Mäntsälässä kiristyy entisestään. Molemmat osapuolet ovat nyt aseistettuja. Tartutaanko aseisiin?

A) Kyllä

B) Ei, yritätte selvittää tilanteen puhumalla

9 Vain lapualaiset mobilisoivat joukkoja

Lapualaiset päättivät mobilisoida joukkoja Mäntsälään, joten tämä tarkoittaa sitä, että poliisit, eli valtiovalta on uhattuna ja heidän on tahtomattaan toimittava samoin, eli mobilisoitava lisää joukkoja Mäntsälään. Tilanne on vakava, mutta tulta ei ole vielä avattu, joten mitään peruuttamatonta ei ole tehty.

Tilanne Mäntsälässä kiristyy entisestään. Molemmat osapuolet ovat nyt aseistettuja. Tartutaanko aseisiin?

A) Kyllä

B) Yritätte selvittää tilanteen puhumalla

10 Vain valtiotalta mobilisoi joukkoja

Valtiovalta päättää mobilisoida joukkoja Mäntsälään. Tämä tarkoittaa sitä, että lapualaisten joukot ovat uhattuna. Heidän on tahtomattaan toimittava samoin, eli mobilisoida joukkoa Mäntsälään. Tilanne on vakava, mutta tulta ei ole vielä avattu, joten mitään peruuttamatonta ei ole tehty.

**Tilanne Mäntsälässä kiristyy entisestään.
Molemmat osapuolet ovat nyt aseistettuja.
Tartutaanko aseisiin?**

A) Kyllä

B) Ei, yritätte selvittää tilanteen puhumalla

11

Joukkoja ei mobilisoida

Valtiovalta tai lapualaiset eivät mobilisoi lisää joukkoja. Tilanne rauhoittuu, mutta lapualaiset eivät luovu vaatimuksistaan. He edelleen haluavat kitkeä kommunismin Suomesta. Vaikka tilanne on rauhallinen, on silti mahdollista, että tilanne vielä eskaloituu. Tämän vuoksi presidentti Svinhufvud kutsuu Lapuan liikkeen johtajan Vihtori Kosolan Helsinkiin keskustelemaan liikkeen vaatimuksista.

Vastaako Vihtori Kosola (lapualaiset) kutsuun ja menee Helsinkiin tapaamaan presidentti Svinhufvudia?

A) Kyllä

B) Ei

12

Pysytään Mäntsälässä

Kapinan aikana on kulkenut huhuja presidentti Svinhufvudin mahdollisesta puheesta kansalle. Lapualaiset uskovat, että puheessa olisi tarkoitus tuomita lapualaisten toimet, joten he eivät halua presidentin pitävän puhetta. Lapualaiset suunnittelevat radioaseman valtausta puheen estämiseksi.

Lapualaiset, valtaatteko radioaseman?

- a) Kyllä
- b) Ei

13 Lapualaiset poistuvat Mäntsälästä

Lapualaiset päättivät lähteä Mäntsälästä ja valtiovalta jäi paikkakunnalle. Lapualaiset päättivät marssia kohti Helsinkiä, koska haluavat kapinan leviävän. Valtiovalta huolestuu, sillä vaikka heillä on puolellaan armeija ja poliisit, on Helsinkiin kulkevia lapualaisia kuitenkin paljon. Presidentti Svinhufvud katsoo parhaaksi puuttua tilanteeseen ja pitää tiukan puheen kansalle. Puheessaan presidentti vaatii lapualaisia luopumaan aikeistaan.

Lapualaiset, kuunteletteko puheen ja luovutte aikeistanne?

A) Ette kuuntele puhetta

B) Kuuntelette puheen

14 Valtiovalta poistuu Mäntsälästä

LOPPU

Valtiovalta päättää rauhoittaa tilannetta entisestään lähtemällä Mäntsälästä. Päätös on kuitenkin riskialtis, sillä kapinoivat lapualaiset jäävät Mäntsälään. Valtiovalta ei siis voi jättää tilannetta sikseen, vaan antaa pidäyskäslyn lapualaisista. Iso osa lapualaisista ehtii poistua Mäntsälästä ennen pidätysten tekoa. Osa lapualaisista jää kuitenkin kiinni ja he joutuvat oikeuteen.

Miten Suomen yhteiskunnallinen ilmapiiri kehittyy tästä eteenpäin?

15

Molemmat valitsee tarttua aseisiin *LOPPU*

Molemmat osapuolet valitsivat aseisiin tarttumisen. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomi on jälleen reilun kymmenen vuoden jälkeen sisällissodan partaalla. Aseellisia kahakoita ilmenee Mäntsälässä ja muuallakin Suomessa. Lapualaisten joukot marssivat kohti Helsinkiä, jossa heitä odottaa aseisettu armeija. Mäntsälän kapina siis eskaloitui sodan partaalle.

Mitä tämä tarkoittaa nuoren Suomen tulevaisuudelle?

Lapualaiset tarttuvat aseisiin *LOPPU*

Lapualaiset päättivät tarttua aseisiin, toisin kuin valtiovalta, joka olisi halunnut selvittää asian puhumalla. Tilanne on kuitenkin valtiovallan kannalta se, että demokratiaa uhataan väkivallalla. Täten valtiovallan on puolustauduttava myös aseellisesti.

Tilanne on edennyt sodan partaalle. Aseelliset selkkaukset alkavat Mäntsälästä ja leviävät muuallekin Suomeen. Lapualaisjoukkoja on matkalla Helsinkiin, jossa armeija valmistautuu puolustamaan pääkaupunkia. Tilanne muistuttaa karmivasti kymmenen vuoden takaista sisällissotaa.

Mitä tästä seuraa?

17 Valtiovalta valitsee aseet *LOPPU*

Valtiovalta päättää tarttua aseisiin. Lapuan liikkeen toiminta uhkaa demokratiaa ja valtiovalta kokee, että tilanteen taltuttamiseksi on käytettävä voimakeinoja. Iso osa lapualaisista pelästyy armeijan käyttöönottoa ja luopuu kapina-aikeista. Loput lapualaiset taltutetaan voimakeinoin. Valtion toiminta rauhoittaa tilanteen ja kapinalliset joutuvat oikeuteen.

Miten Suomi jatkaa eteenpäin selvästi tulehtuneessa poliittisessä tilanteessa?

Tilanne selvitetään puhumalla *LOPPU*

Valtiovalta ei tarttunut aseisiin, eikä myöskään lapualaiset, vaan he päättivät antaa kapinajulistuksen. Julistuksessa vaaditaan sosiaalidemokraatit kiellettäväksi kokonaan, jotta kommunismi saataisiin kitkettyä maasta. Vetoomuksessa uhataan aseellisella hyökkäyksellä valtiota vastaan, jollei vaatimus toteudu.

Mitä vaihtoehtoja valtiovallalla on tässä tilanteessa?

19 Molemmat poistuvat Mäntsälästä

Lapualaiset ja valtiovalta molemmat poistuivat Mäntsälästä. Lapualaiset päättivät marssia kohti Helsinkiä, koska haluavat kapinan leviävän. Valtiovalta huolestuu, sillä vaikka heillä on puolellaan armeija ja poliisit, on Helsinkiin kulkevia lapualaisia kuitenkin paljon. Presidentti Svinhufvud katsoo parhaaksi puuttua tilanteeseen ja pitää tiukan puheen kansalle.

Lapualaiset, kuunteletteko puheen ja luovutte aikeistanne ?

A) Ette kuuntele puhetta

B) Kuuntelette puheen

20

Lapualaiset eivät kuuntele puhetta *LOPPU*

Lapualaiset eivät kuunnelleet presidentti Svinhufvudin puhetta, eivätkä näin ollen luovu kapina-aikeistaan. Lapualaisia on kokoontunut sankoin joukoin Helsinkiin ja tilanne on hyvin tulenarka. Tästä seuraa sisäpoliittinen kriisi.

Oletteko valmiita vuodattamaan verta, vaikka traumaattisesta vuoden 1918 sisällissodasta on kulunut vasta kymmenisen vuotta?

Mitä päätöksestänne seuraisi?

21 Lapualaiset kuuntelevat puheen *LOPPU*

Lapualaiset kuuntelevat presidentin puheen. Lapualaisten suhtautuminen on ristiriitaista, sillä toisaalta he kunnioittavat Svinhufvudia, mutta toisaalta he haluavat ajaa asiaansa. Lopulta lapualaiset luopuvat aikeistaan ja antautuvat.

Valtiovalta haluaa kapinan syylliset vastuuseen ja lapuan liike lopetetaan. Miten tilanne tästä etenee?

22

SALAMAKIERROS

Lapualaiset ovat päättäneet vallata radioaseman ja käskyn vienti annetaan Aulis Jalaselle.

Jalanen (lapualaiset), syötkö käskyn vai et?

A) Kyllä

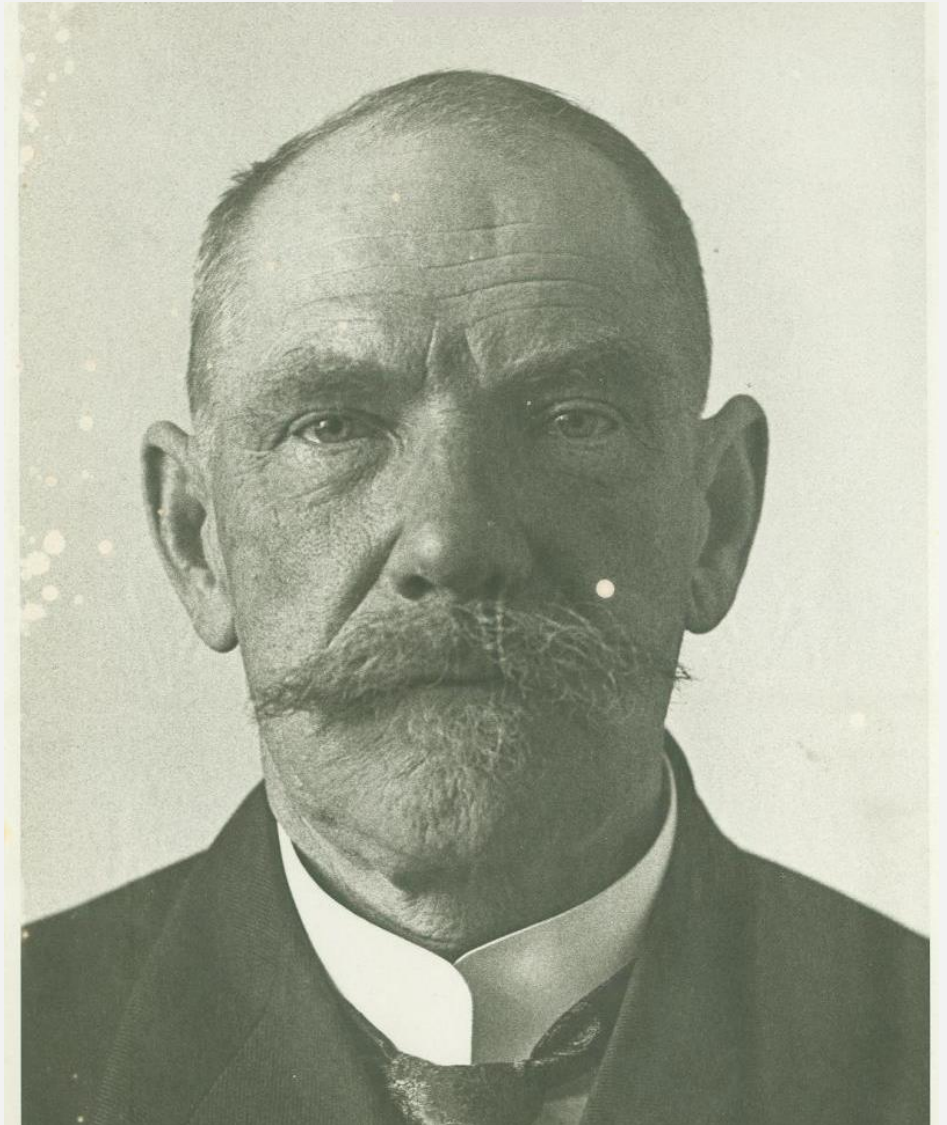
B) Ei

23 Presidentti pitää puheen *LOPPU*

Lahden radioasemaa ei vallata ja presidentti Svinhufvud pitää puheen, jonka kuuntelee 200 000 kansalaista. Lapualaiset kuuntelevat presidentin puheen. Lapualaisten suhtautuminen on ristiriitaista, sillä toisaalta he kunnioittavat Svinhufvudia, mutta toisaalta he haluavat ajaa asiaansa. Lopulta lapualaiset luopuvat aikeistaan ja antautuvat.

Valtiovalta haluaa kapinan syylliset vastuuseen ja Lapuan liike lopetetaan.

Miten tästä edetään?

24

Presidentti ei pidä puhetta *LOPPU*

Presidentti Svinhufvud saa tietää, että Lahden radioasema on vallattu. Täten hänen suunnittelemansa puhe kapinan hillitsemiseksi ei kuulu Mäntsälässä, ja puhe jää pitämättä. Tämän seurauksena Lapuan liikkeen kapina eskaloituu Mäntsälässä, ja kapina leviää muuallekin Suomeen. Tilanne on tulenarka, ja valtiovalta on vaikeassa asemassa. Reilun kymmenen vuoden takainen sisällissota on hyvin kansalaisten muistissa.

Miten tilanteessa selvittäään?

25 Vihtori Kosola menee Helsinkiin

LOPPU

Lapualaisten johtaja Vihtori Kosola vastaa kutsuun myöntävästi ja menee Helsinkiin tapaamaan presidentin. Kosola haluaa ajaa Lapuan liikkeen vaatimuksia ensisijaisesti diplomaattisin keinoin ilman veren vuodatusta.

Valtiovalta kuuntelee Lapuan liikkeen vaatimukset poliittisen vasemmiston kitkemisestä Suomesta. Valtiovalta ei kuitenkaan voi suostua vaatimuksiin, sillä silloin demokratia ei toteudu. Keskustelut päättyvät lapualaisille tuloksetta. He ovat tyytymättömiä, mutta eivät ole enää valmiita tarttumaan aseisiin.

Miten äärioikeiston tilanne Suomessa kehittyi tapahtumien jälkeen?

Vihtori Kosola ei mene Helsinkiin *LOPPU*

Lapualaisten johtaja Vihtori Kosola ei hyväksy presidentti Svinhufvudin kutsua eikä matkusta Helsinkiin keskustelemaan. Lapuan liike on turhautunut tilanteeseen ja katsoo, että se voi saavuttaa haluamansa vain vallankumouksen keinoin. Sisällissodan traumat vaikuttavat kuitenkin myös kapinallisten suhtautumiseen aseisiin tarttumiseen.

Ollaanko valmiita toistamaan vuosikymmenen takaiset sisällissodan tapahtumat?

Oikean ratkaisun läpikäynti

- Ohkolan metakan jälkeen lapualaiset leiriytivät Mäntsälän suojeluskuntatalolle ja poliisi toimitti Mikko Erichin pois paikkakunnalta.
- Lapualaiset toimittivat eduskuntaan julistuksen, jossa he uhkasivat tarttua aseisiin, ellei valtiovalta kiellä kaikkea poliittisen vasemmiston toimintaa.
- Lapualaiset mobilisoivat joukkoja maaliskuun ensimmäisten päivien aikana, esimerkiksi Seinäjoella ja Hämeenlinnassa liikkeen jäseniä valmistutui kapinaan.
- Valtiovalta valmistautui myös puolustamaan Helsinkiä, esimerkiksi poliiseja oli maanteillä vartiassa.
- Presidentti Svinhufvud piti radiossa puheen, joka sai kapinalliset luopumaan aikeistaan.
- Lapuan liike lakkautettiin tasavallan suojeluslain nojalla ja kapinajohtajia tuomittiin vankeuteen.
- Lapuan liikkeen lakkauttamisen jälkeen syntyi oikeistoradikaalinen puolue Isänmaallinen Kansanliike eli IKL.

Lähteet

- Pelissä on käytetty kuvia Finnan verkkosivuilta. Kuvat on haettu hakusanoilla P.E Svinhufvud, Vihtori Kosola, Eduskuntatalo, Lapuan liike, Mäntsälän kapina, Lahden radioasema.
- Kirjallisuus:
  - Keravuori, K. & Oksanen, E-L. 1997. Mäntsälän historia 3. Mäntsälän kunta.
  - Pirhonen, P. 1982. Kapina: talonpoikaismarssista Mäntsälään. Hämeenlinna: Karisto.
  - Ahti, M. 1990. Kaappaus?: suojeluskuntaselkkaus 1921, fascismin aave 1927, Mäntsälän kapina 1930. Helsinki: Otava.
- Oppikirja:
  - Forum III